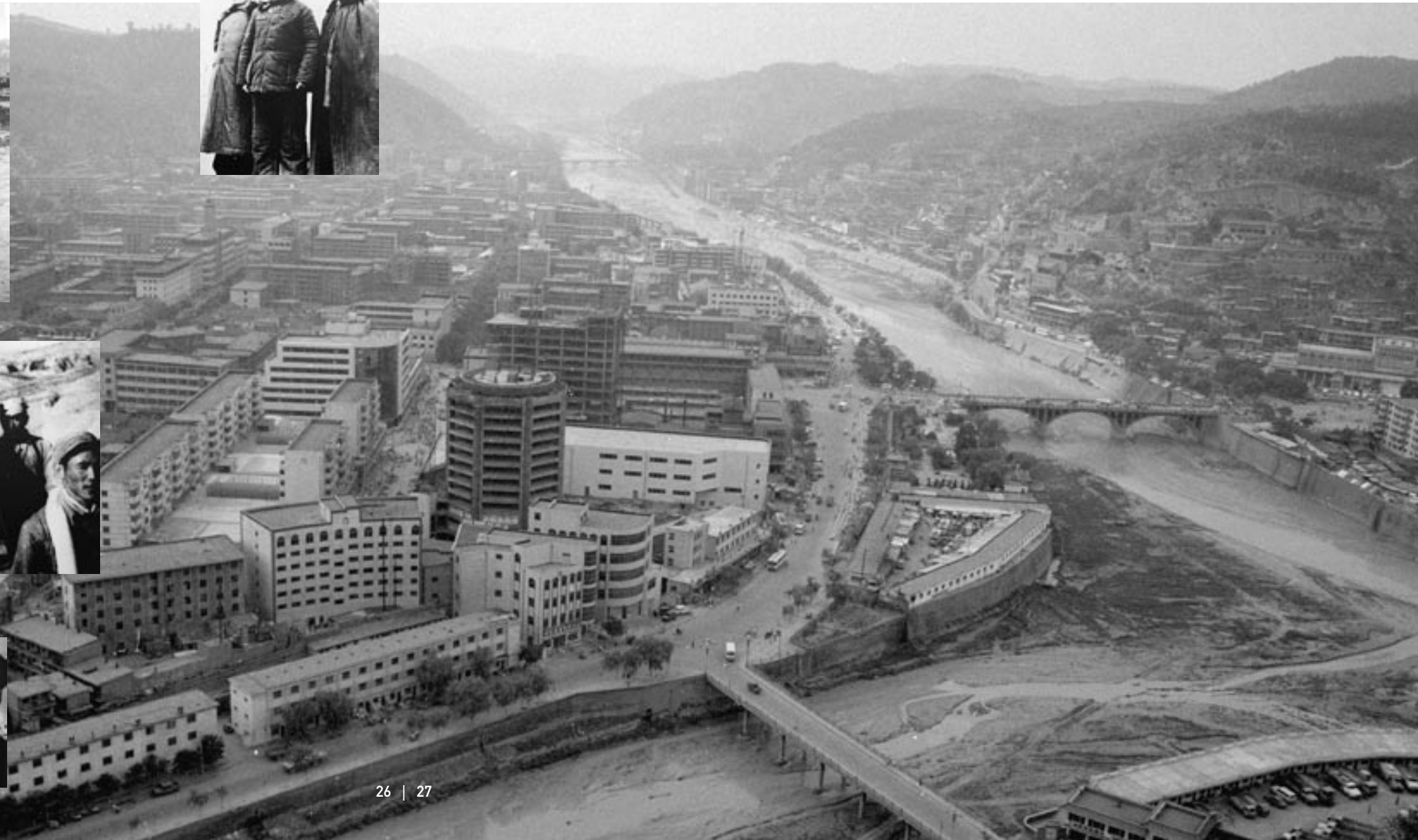

Rode reis naar Yan'an

De rode basisgebieden, de geboorteplaats van Mao en de gebieden waar de Lange Mars doorheen was gekomen, werden in de jaren '60 en '70 populaire revolutionaire bedevaartsoorden. Eén plek sprong eruit en dat was Yan'an. Hier vond de omslag plaats, waarbij gevluchte revolutionairen evolueerden tot het alternatief voor het gecorrumpeerde regime van de nationalisten van Chiang Kai-shek. Hier begon de victorie voor Mao en de zijnen.

tekst & fotografie Kees van Galen

Na de Culturele Revolutie raakten gebieden als Yan'an min of meer in de vergetelheid. In het China van Deng Xiaoping en zijn opvolgers ging het immers vooral om moderniseren en economische groei. De ideologie verdween naar de achtergrond.

Maar er is nu een generatie opgegroeid die historisch min of meer is verveest. Opgegroeid in de steden is de wording van de Volksrepubliek en zelfs de Grote Sprong Voorwaarts of de Culturele Revolutie iets uit de geschiedenisboekjes. Het collectieve geheugen vertoont gaten en tegelijk wordt het verleden geromantiseerd. Kennelijk werkt het individuele en collectieve geheugen selectief; de zwarte kant van de medaille wordt verzacht of vergeten.

Twee ontwikkelingen lopen parallel: de nostalgie naar het geromantiseerde verleden, die bij mensen boven de vijftig sterk wordt, samen met de nieuwsgierigheid naar het verleden bij jongeren, en aan de andere kant de wens van de overheid om de normen en waarden van het revolutionaire verleden nieuw leven in te blazen. Daarom kregen in 2004 en 2005 diverse gebieden het predicaat 'Rode Tour' (Hongse Lüyou).

Yan'an revisited

In 1980 was ik al eens in Yan'an geweest en ik was zeer benieuwd naar hoe het er nu, 26 jaar later, uit zou zien. Voor een historicus is het altijd een beleving om een plek te bezoeken die een bijzondere plaats in de geschiedenis heeft. Uit 1980 herinner ik me vooral een stoffig klein stadje, een arm en traditioneel platteland en natuurlijk de grotwoningen. Op dat moment was de grotwoning van Liu Shaoyi (de in 1967 weggezuiverde president werd pas later dat jaar postuum gerehabiliteerd) nog gesloten, zo vers was de Culturele Revolu-

tie nog. We waren er tijdens een omslagpunt in de moderne Chinese geschiedenis.

Anno 2006 rijden we in onze luxueuze 4WD Yan'an binnen. Het Yan'an Hotel, dat uit 1965 dateert, blijkt nu een viersterrenhotel te zijn geworden. Qua service is men nog altijd niet gewend aan buitenlanders, maar het is een uitstekend onderkomen geworden. Er is ook een alternatief: het Cave Hotel, waar de gasten kunnen verblijven in kamers die lijken op de traditionele grotwoningen van noord-Shaanxi. De plaats Yan'an lijkt langza-

merhand mee te gaan in het gunstige economische tij; er zijn uit recente jaren veel nieuwe huizen en gebouwen te zien. Er is zelfs een straatje met bars en cafés, maar een bruisend uitgaansleven is nog nauwelijks aanwezig.

Revolutionaire bezienswaardigheden

Na de Lange Mars vestigden de communisten in 1937 hun hoofdkwartier in Yan'an, en ze zouden er tot 1947 blijven. De beroemd geworden journalist Edgar Snow, die Mao hier toen bezocht, zorgde met zijn reportages >

'Geschiedenis wordt altijd achteraf geschreven.'

in *Red Star over China* voor een positief imago van de Chinese communisten in het westen.

Net als de lokale boeren woonden de leiders in grotwoningen, uitgehakt in de lösshellingen. Er zijn diverse plekken te bezoeken. Daaronder is Yangjialing, dat van 1938 tot 1943 het hoofdkwartier was. Hier zijn de grotwoningen van Zhu De, Zhou Enlai, Mao Zedong en Liu Shaoqi te zien. Hier werden de grondbeginselen van de partij vastgesteld, waarin het marxisme-leninisme werd gecombineerd met de Chinese praktijk en waarmee men zich dus onderscheidde van de Sovjets. In Zaoyuan (Dadelboomgaard) woonden de leiders van 1943 tot 1945 en in Wangjiaping in 1946 en 1947.

tref ik nog een *kang* (te verwarmen stenen bed) en aan de muren plaatjes van Mao naast frivole moderne 'babes'.

Langs de hellingen van de Qingliangshan lopen we naar boven en komen uit bij een groot en nieuw taoïstisch klooster. Het oude klooster, dat hier eeuwenlang stond, werd volledig vernield. Het huidige klooster dateert uit 2002. Er zijn diverse zalen, onder andere die van de Jade Keizer, de Koningen van het Westen en Noorden en de godin Guanyin.

Aan de andere kant van het klooster nemen we de steile trappen naar beneden en komen terug in een buitenwijk van Yan'an, met veel oude huizen. De mensen hebben hier geen water en moeten dat in emmers bij een waterstation halen.

We gaan ook naar de Tienduizend Boeddha's Grot, een ruim duizend jaar oud boeddhistisch heiligdom. In de grot staan de bekende drie Boeddha's en de twee *arhats*, en aan de wanden zijn vele kleine Boeddhabebelden. In 1936 tot 1947 werd de grot door de communisten als drukkerij gebruikt. Boven de grot is een Lachende Boeddha in de heuvel uitgesneden.

Op de Jialing-heuvel staat de 1300 jaar oude Kostbare Pagode (Baota), het enige dat rest van een tempel uit de Tang-dynastie. De 44 meter hoge pagode is een van de symbolen van Yan'an en biedt een fraai uitzicht op de stad. Het is een mooie plek om te mijmeren over de grote veranderingen die China de laatste honderd jaar heeft doorgemaakt en wat de toekomst gaat brengen. 友

Kees van Galen studeerde Moderne Aziatische Geschiedenis. Hij is directeur van VNC Asia Travel. Yan'an kan zowel met een individuele reis als met een groepsreis ('Mao's Lange Mars') worden bezocht. Meer informatie op www.vnc.nl.

Vorige pagina: Yan'an straatbeeld anno 2006. Boven: Lokale boerendans. Beneden: Daoïstische godin met drie gezichten.
Volgende pagina: Revolutionaire nostalgie.

Historisch interessant is zeker het Museum van de Revolutie. Het heeft vooral heel veel foto's en er zijn verklaringen in het Engels en Chinees, maar een goede gids levert veel meerwaarde. Je moet je altijd realiseren dat geschiedenis achteraf wordt geschreven. Zo blijkt niet Mao maar Zhu De dé grote en meest populaire leider in Yan'an te zijn geweest.

Tradities blijven en herleven

Maar Yan'an is veel meer dan een historische plek. Slechts even buiten de stad is het leven op het platteland nog altijd traditioneel. De zachte heuvels bieden als vanouds een plek om te wonen; men hakte woningen uit in de hellingen die koel in de zomer en warm in de winter zijn. Met de toenemende welvaart worden de grotwoningen wel steeds minder gebruikt. Ik word uitgenodigd om ergens binnen te kijken. In de woning met drie kamers